جەژنەکانی کوردایەتی بێ بەڵا نەبوون..!

ئەمجەد غەفور

ئەو رۆژانەی ناسیۆنالستەکان بە ناوی سەرکەوتنەوە جەژنیان گرتووەو خەڵکیان پێ فریوداوە نمونەیان زۆرە وهەمووان بە رۆژو سالەکانی ئاشنان. بەلام لەم رۆژو جەژنانەدا کە ناسیونالیزمی کورد خەلکی پێ سەرمەست دەکەنو بەسەماو هەلپەرکیەوە دەیانهێننە نیو شەقامەکانەوە، بەلاو کارەساتی کەمیان بەشوێنەوە نەبووە، تەنانەت هیندەی نەخایاندووە کە ترسو دلەراوکێو بێ ئومیدی دەرگای مال بە مالی خەلکی کوردستان بگریتەوەو جەژنەکەیان لیبکە بە شین.

چەندین سالە سەرانی سیاسی ئەحزابی ناسیۆنالستی کورد یاریو قوماریان بە ژیانی خەلکی کردووە، ئاکامە زیانبارەکانی ئەم قومارەش هیشتا ئازارەکانی لە ناخو دەرونی خەلکیدا ماونو هەر دووبارەو چەند بارەش دەبنەوە، بەراستی ئەزمونیکی تالو میژوویەکی سەختیان بۆ خەلکی فەراهەم هیناوە.

پرسیار ئەوەیە لە سایەی دەوری چەندین سالەی هیزەکانی ناسیۆناستی کورددا بۆچی جەژنو کارەساتەکان هەمیشە پیکەوە گری دراونو لیك جیا نابنەوە؟. ئاخۆ ئەم جارە دانانی جەلال تالەبانی بە سەرۆك کۆماری عیراق دوا جەژنەو ئیتر خەلکی دەحەوینەوە؟ ئەم هەرایەی یەکیتی نیشتمانی کوردستان سازی داوەو پارتی دیموکراتی کوردستانیش دەهولی بۆ لێ ئەداتو هەموو ئەوانەی ئیحساساتی کوردایەتی هەلیان دەپەرینێ ئاخۆ مەبەستیان ئەوەیە مەسەلەی کورد بە ئاکامی خۆی گەیشتووەو ئیستا خەلکانی کوردستان دوا جەژنی سەرکەوتن دەگرن؟

واقعیەتی بزووتنەوەی کوردایەتی بە ریکخراوو حیزبو هیزەکانیەوە لەگەل واقعیەتی خواستی خەلکی کوردستاندا دوو هیلی تەریبنو تەنها بە خەیالو فریو بەیەك دەگەن:

ئەوەی یەکەمیان: نەتەوە دروستکردن، روحی شۆفینستی، میژووی ساختە، هیزی میلیشیا، دەسەلاتی حیزبایەتی، دژی ئینسانیەت، کۆنەپەرستی، لە چوارچیوەی عیراقیشدا ریك کەوتن لەگەل کۆنەپەرستانی ئیسلامی سیاسیو حکومەتی مەرکەزیو وەرگرتنی ئیمتیاز لە دەسەلاتی سیاسیداو لە ژیریشەوە ئیدعای دەولەتی کوردی.

دووەمیشان واتە خواستی خەلکی کوردستان: ئازادی سیاسی، خۆشگوزەرانیو ژیانی هاوچەرخو مۆدیرن، رزگار بون لە چەوسانەوەی نەتەوایەتیو بە حساب نەهاتن وەك هاوولاتی پلەدوو، مافی ئینسانیو سەربەخۆییو بەرەو دنیایەکی باشتر.

بالادەستی ئەحزابی ناسیونالستی لە کوردستاندا هەمیشە پیشیلکردنی خواستو سەرکوتی نارەزایەتی خەلکی کوردستانی بەدوای خۆیدا هیناوەو هاوکات بۆ وەرگرتنی ئمتیازاتیشیان ئەوە چارەنوسی خەلك بووە یاری پیکراوە، بەلام لەهەر کایەو یاریەكو وەرگرتنی ئیمتیازاتدا ریکەوتنیکیان لەگەل دەولەتی مەرکەزیدا بەستووەو ئەمەشیان بە "جەژنیکی نیشتمان"ی لەقەلەم داوەو بەناوی جەژنی خەلکەوە خۆشخەیالیو فریوکاریان پەخشانکردۆتەوە لەکاتیکدا ئەم جەژنانە بریتی بووە لە ریکەوتنو دەستکەوتیکی بێ بنەماو کاتی لەگەڵ حکومەتی عیراق بۆ حیزبەکانیان، کە نەك بە دوور بووە لە بەدی هینانی خواستەکانو چارەنوسی خەلکی کوردستان، هۆی ریگە پێ گرتنیشیان بووە.

هەمیشە دەولەتی مەرکەزی لە بەلانسو تەوازنیکی سیاسیدا چاوپیکەوتنی لەگەل ئەم هیزانەدا کردووەو بە قازانجی مەحکەم کردنی دەسەلاتی سیاسی دکتاتۆری لە عیراقدا ریکەوتنی لەگەلدا کردون، حکومەتی عیراق بە شیوەیەکی کاتی چەند پەیمانیکی پیداونو وەزعی سیاسی بە دەستکەوتو قازانج بۆ سیاسەتەکانی دەولەت پێ راگرتون، کاتێ کاری پێیان نەماوە، نەك ریکەوتن نامەکانیان هەلوەشاوەتەوە بەلکو کارەساتیشی بەدوای خۆیدا هیناوە، ئەمانە سورانەوەیەکی بەردەوامیان بووە

بەدەوری ئەو بازنە بۆشەدا "شەر، ریکەوتن، شەر.. " کە لە چل سالی رابردوودا ئەحزابی کوردایەتی بە شیعاری لامەرکەزی، ئۆتۆنۆمی، فدرالیەت ژیانی خەلکی کوردستانیان پیێ لە قالب داوە، داماوی‌و کارەساتیشی کردووە بەدیاری بۆ خەلکی.

بەدوای ئەوەی هیزەکانی دەولەتی عیراق بە پاریزگاری نەتەوە یەکگرتووەکان‌و دیاری کردنی هیلی"نۆفلایزۆن" لە کوردستان چونە دەرەوە، ئەحزابی کوردایەتی بەناوی بەرەی نیشتمانیەوە جەژن‌و سیناریۆی هەلبژاردن‌و پەرلەمانیکی گالتەجاری وەهایان بەرێ خست کە بەدوایدا پیینچ سال شەری ناوخۆی پێ تەنیەوەو کوردستانیش بووە قوتابخانەو بنکەی تیرۆریزمی ئیسلامی.

ریکەوتنی حیزبەکانی کوردایەتی لە نیوان خۆیان‌و دەولەتی مەرکەزی‌و دەولەتانی ناوچەکەدا، مەسەلەیەکە تەواو پەیوەست بووە بە دەورو ململانێی سیاسەت‌و قازانجی هیزەکانی ناسیونالستی عەرەبی‌و ئیسلامی سیاسی‌و دەولەتانی ناوچەکە، کە بە گویرەی بەرنامەو نەخشەو قازانجی سیاسی ئەو هیزانە لە هەلومەجیکی دیاریکراودا هەلسورانی سیاسیان کردووە، کە لەو نیوەدا ئەحزابی کوردایەتی هەمیشە پاشکەوتو وە لاوازو بێ ئابروو بوون‌و هەر جارە لایەنیك لەو کیشمەکیشانە بە قازانجی خۆی کیشی کردون‌و بەکاری هیناون، لە ئاکامدا هەمیشە کیشە کوردیان پێ ئالۆزتر کردووەو دەوری چالاکیان بووە لە بێ ئیرادەکردنی خەلکی‌و بەردەوامی چەوسانەوەی نەتەوایەتیدا.

هەربۆیە ئەحزابی کوردایەتی لە تەواوی میژووی هەلسورانی سیاسیاندا هەتا وەك بزوتنەوەیەکی ئۆپۆزیسیۆنی بۆرجوازی نەك نوینەری بزووتنەوەی دیموکرات خوازی نەبون، هەروەها یەکی لە دوژمنانی سەرسەختی ئازادی سیاسیش بون، بەشیکی پەیگیر لە نمونەی ناسیۆنالستی کۆنەپەرست‌و دژی ئینسانی لە مەیدانی سیاسی عیراقدا هەلسورانی سیاسیان کردووە، جەژنەکانیشان بۆ دەستکەوتی کۆنەپەرستانەیان بووە.

ئیدعای دیموکراتیەت بۆ عیراق بە ریکەوتن نامەی ئەحزابی ناسیونالستی عەرەبی‌و کوردی‌و ئیسلامی سیاسی بە پشتیوانی دەولەتی ئەمریکا، ناوەرۆکیکی تەواو پوچ‌و بێ ماناو تەواو فریوکارانەیە، سیناریۆی هەلبژاردن‌و دیاری کردنی پۆستەکانی نیو دەولەتی عیراق پرۆسەیەکی ئاشکرای ریکەوتنی ئەو هیزە کۆنەپەرستانەیە کە بەدوای هیرشی هیزەکانی ئەمریکا بۆ سەر عیراق‌و دارمانی حکومەتی بەعس، پەیوەستە بە سیاسەت‌و نەخشەکانی ئەمریکا لە عیراق‌و ناوچەکەدا، کە ریکخستنەوەی دەولەتیکی گوێ لە مستی ئەمریکایان لە ئەستۆ گرتووە.

لە ریکخستنەوەی دەولەتیکی ناسیۆنالیستی‌و ئیسلامیدا وە سەر بە بەرژەوەندیەکانی ئەمریکا، لە ئیستادا تەوازنی هیزەکان فرسەتی داوە کە ناسیونالستی کوردو هیزەکانی بەناو شیعە وەك حیزبی دعوە زیاتر فرسەتی ریکخستەوەو دەست بەسەراگرتنی دەسەلاتیان هەبیت، وە بەقازانجی هەردوو لایانە کە بەریکەوتن حکومەتیکی لە چەشنی ئیستا پیك بهینن، کە جلال تالەبانی سەرۆك کۆمارو ئیبراهیم جەعفەری سەرۆك وەزیرانی بیت، ئەمەش چەند دەخایەنێ تەمەنی چەند دەبیت پەیوەستە بە ئالوگور لەتەوازنی هیزە سیاسیەکاندا، دیارە ئاکامی حکومەتیکی لەو چەشنە حەتمیە بەبێ دەرگیری‌و کارەسات نابریتەوە. دیارە واقعیەت‌و ئەزمونی ریکەوتنەکانی نیوان ئەحزابی ناسیونالستی‌و ئیسلامی سیاسی کە دژ بە دەولەتی عیلمانی‌و غەیرە قەومین ناتوانی لە دژی خەلکی زیاتر چاوەروانی تری لی بکریت.

جەژن گرتن بۆ بوون بە سەرۆك کۆماری جەلال تالەبانی دووبارە خۆشخەیالی‌و فریودانی خەلکیە، چونکە لە سایەی ریکەوتننامەیەکی کۆنەپەرستانەو کاتی‌و ئالوگۆری تەوازنی هیزە سیاسیەکاندا، دەبیت چ جۆرە کارەساتیك چاوەروانی خەلکی بکات، عیراق لە لیواری شەری قەومی‌و ئاینی‌و تائیفیدا راگیراوە، مەیدانی هیرشی تیرۆریستانە، دەولەتیکیش کە پیکی دەهینن دابەشکردنی بەشەکانی دەسەلاتە بۆ ئەو هیزە کۆنەپەرستانە کە بە ئیدعای دیموکراتیەت پیشلکردنی ئیرادەی جەماوەری خەلکی دابین دەکەن، بۆیە هەر لەحزەیەك بیت قابیلی تەقینەوەیەکی مەترسیدارە.

تەنها زەمانەت بۆ بەرگرتن بەو کارەساتە پیك هینانی دەولەتیکی غەیرە قەومی‌و غەیرە دینیە لە عیراقدا کە "ریکخراوی ئازادی عیراق" بۆی تیدەکۆشیت.

بونی جلال تالەبانی بە سەرۆك كۆمار هەرچەندە دەستكەوتكی وەهای نیشان داوە بە ناسیونالستی كورد كە لە میژووی هەلسورانی سیاسیاندا دەست كەوتی وەهایان بەخۆە نەدیوە، هەر بۆیە توانیویانە هەژموونییان بەسەر فەزای كۆمەلگەی كوردستاندا زیاتر بكەنو جەژنیكی گەورەتر لە جەژنەكانی تر بگرن، بەلام لە واقعدا چارەنوسی كوردستان نادیارترو ئالۆزترو دژوارترو مەترسیدارتر بۆتەوە، وەك جەژنەكانی پێشو كوردستانیان لە لیواری بەلایەكی كوتوپرو مەترسیداردا راگرتووە، خەلكی كوردستان دەبیت فریو نەخۆنو دەرس لە ئەزمونەكانی پیشوی ئەم هیزانە وەربگرنو ریگانەدەن بەدوای "هەرجەژنیكدا" كارەسات وبەلایەكیتر یەخەیان بگریتەوە، زەمانەت بۆئەمەش هینانە مەیدانی هیزی خەلكە لەپیناو خواستی جیابونەوەی كوردستانو پیك هینانی دەولەتیكی سەر بەخۆ كە "كۆنگرەی رفراندۆم بۆ سەربەخۆیی كوردستان" خەباتی بۆدەكات.